Lietas arhīva Nr. A42-01200-22
ECLI:LV:ADRJLTN:2022:0531.A420291121.2.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
LIEPĀJAS TIESU NAMS

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Liepājā 2022. gada 31. maijā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Kristīne Brokane,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. D/ un /pers. E/ pieteikuma par Ministru kabineta 2021. gada 9. oktobra rīkojuma Nr. 720 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" 5.3. apakšpunkta atzīšanu par prettiesisku attiecībā uz /pers. D/ un /pers. E/ un pienākuma uzlikšanu Ministru kabinetam atlīdzināt mantiskos zaudējumus /pers. D/ 4704,21 *euro* un /pers. E/ 5143,32 *euro*.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Ministru kabineta 2021. gada 9. oktobra rīkojumu Nr. 720 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" (turpmāk – Rīkojums), lai apturētu straujo Covid-19 infekcijas izplatību un veselības nozares pārslodzi un mazinātu novēršamo mirstību, vienlaikus nodrošinot svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību, visā valsts teritorijā no 2021. gada 11. oktobra līdz 2022. gada 11. janvārim izsludināta ārkārtējā situācija, Rīkojuma 5.3. apakšpunktā nosakot, ka valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbinieki un amatpersonas no 2021. gada 15. novembra savus darba pienākumus var veikt tikai tad, ja viņiem ir vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts.

2022. gada 7. janvārī Rīkojumā izdarīti grozījumi, nosakot, ka ārkārtējā situācija visā valsts teritorijā ir izsludināta no 2021. gada 11. oktobra līdz 2022. gada 28. februārim, kā arī paredzot no 2022. gada 15. februāra Rīkojuma 5.3. apakšpunktu izteikt jaunā redakcijā, proti, valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbinieki un amatpersonas savus darba pienākumus var veikt tikai tad, ja viņi ir uzrādījuši primārās vakcinācijas, balstvakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu.

[2] 2021. gada 22. decembrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts līdzpieteicēju /pers. D/ un /pers. E/ pieteikums (ar 2022. gada 17. janvārī saņemtiem grozījumiem) par Rīkojuma 5.3. apakšpunkta atcelšanu (*pašlaik – atzīšanu par prettiesisku* –, tiesas piezīme) attiecībā uz līdzpieteicējiem un mantisko zaudējumu atlīdzināšanu. Pieteikums pamatots ar turpmāk norādītiem argumentiem.

[2.1] Ministru kabinets rīkojies *ultra vires*.

[2.1.1] Laikā, kad spēkā bija Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 81. pants, Ministru kabinetam atsevišķos gadījumos bija tiesības izdot noteikumus ar likuma spēku, tomēr Ministru kabinets nav uzskatāms par patstāvīgu likumdošanas tiesību īstenotāju, bet ir likumdevēja aizvietotājs, kas spēj operatīvi reaģēt ārkārtas situācijās. Satversmē *expressis verbis* šādas tiesības vairs nav paredzētas. Ministru kabinets var izdot likumam pakārtotus noteikumus, bet likumdevējam ir skaidri jānorāda, kādus jautājumus un kādā veidā Ministru kabinets ir tiesīgs regulēt. Pamattiesību ierobežošana, atsaucoties uz neskaidru pilnvarojumu, nav pieļaujama. Tiesai, konstatējot, ka Rīkojuma 5.3. apakšpunkts pieņemts ārpus kompetences, tā saturs vairs nav jāvērtē.

[2.1.2] Saskaņā ar likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 11. panta, 17. panta pirmās daļas 15. un 23. punktu Ministru kabinets tikai izņēmuma stāvokļa laikā ir tiesīgs noteikt ierobežojumus nodarbinātībā. Ja likumdevējs būtu vēlējies šādus ierobežojumus noteikt arī ārkārtējās situācijas laikā, Ministru kabinetam šādas pilnvaras būtu piešķirtas. Šāds pilnvarojums neizriet arī no Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma. Darba pienākumus iespējams pildīt pilnībā vai daļēji attālināti. Nevienam nav tiesību noteikt, kādām atļaujām cilvēkam jābūt, lai atrastos savā dzīvesvietā un pildītu darba pienākumus attālināti. Arī Darba likumā nav likumdevēja noteikts deleģējums Ministru kabinetam lemt par darba tiesiskajām attiecībām. Satversmes 106. pants garantē ikvienam tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai.

[2.1.3] Likums „Grozījumi Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumā" stājās spēkā pēc Rīkojuma 5.3. apakšpunkta pieņemšanas, tāpēc pārsūdzētā administratīvā akta tiesiskums nav apspriežams pēc attiecīgās šī likuma redakcijas, kurā ietverta prasība par sadarbspējīga sertifikāta esību un tiesības atstādināt no darba pienākumu veikšanas.

[2.2] Pārkāpts diskriminācijas aizliegums, nav vērtēts samērīgums.

[2.2.1] Ministru kabineta 2021. gada 28. septembra noteikumos Nr. 662 „Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai" (turpmāk – noteikumi Nr. 662) un Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumā noteikti trīs juridiski vienlīdzīgi sertifikātu veidi, kas pamatojas uz vakcināciju, pārslimošanu vai negatīvu testu un tiek atzīti par juridiski vienlīdzīgiem arī Eiropas Savienībā. Rīkojumā bez izskaidrojuma pieļauta valsts un pašvaldību institūciju un kapitālsabiedrību darbinieku un amatpersonu diskriminācija attiecībā pret citiem darbiniekiem privātajā sektorā, kur darba devējam ļauts izvērtēt darba apstākļus.

[2.2.2] Cilvēkam ir tiesības izvēlēties, kādus medikamentus lietot, tas nedrīkst kļūt par priekšnosacījumu darba pienākumu pildīšanai. /pers. D/ ir jurists, /pers. E/ ir kancelejas vadītāja, līdz ar to viņi darbu var veikt attālināti. Administratīvā rajona tiesa citā lietā uzskatījusi, ka attālināta darba iespējas

kā mazāk ierobežojošs līdzeklis ir apsverams vienīgi attiecībā uz valsts civildienesta ierēdni. Tomēr objektīvās izmeklēšanas mērķis ir nodrošināt, ka lietas izskatīšanas rezultātā tiek noskaidroti patiesie apstākļi. Rīkojuma 5.3. apakšpunkts apspriežams pēc Darba likuma normām, vērtējot līdzpieteicēju darba tiesisko attiecību ierobežojuma samērīgumu. Kritiski vērtējams apgalvojums, ka publiskai personai jebkurā brīdī jāspēj klātienē aizstāt prombūtnē esošu darbinieku. Konkrētajā gadījumā no Juridiskajā nodaļā trīs nodarbinātajiem 2021. gada 15. novembrī divi darbinieki atstādināti, bet trešais vakcinētais jurists ir inficējies ar Covid-19, līdz ar to kopš 2021. gada 1. decembra pašvaldība nevar nodrošināt pilnvērtīgu struktūrvienības darbu pat ne attālināti. Turklāt darba devējam ir tiesības norīkot darbinieku darba līgumā neparedzētu pienākumu veikšanai tikai izņēmuma gadījumā un ierobežotu laiku, proti, vienu mēnesi reizi gadā.

[2.3] Saskaņā ar likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 19. panta ceturtajā daļā noteikto pasākumi ārkārtējās situācijas laikā nevar būt pretrunā ar Latvijai saistošajām starptautiskajām cilvēktiesību normām. Rīkojuma anotācijas 5. punktā norādītais, ka Latvijas starptautiskās saistības netiek skartas, neatbilst patiesībai, jo nav ņemti vērā vairāki starptautisko tiesību akti. Latvija ir pievienojusies /pers. H/ par cilvēktiesību un cieņas aizsardzību bioloģijā un medicīnā – Konvencija par cilvēktiesībām un biomedicīnu, kas paredz, ka jebkādu ar veselību saistītu darbību drīkst veikt tikai ar personas piekrišanu. Turklāt personai jāsaņem adekvāta informācija par darbības mērķi, būtību, sekām un risku. ANO Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā pasludināts, ka visi cilvēki ir vienlīdzīgi, katram cilvēkam ir tiesības uz darbu, uz brīvu darba izvēli, uz taisnīgiem un labvēlīgiem darba apstākļiem un uz aizsardzību pret bezdarbu. ANO Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas Vispārējā bioētikas un cilvēktiesību deklarācija veltīta jautājumiem, kas rodas medicīnā, zinātnēs par dzīvību un saistītajās tehnoloģijās, kad tās piemēro cilvēkiem, ņemot vērā to sociālos, tiesiskos un vides aspektus, kas liek ievērot cilvēka cieņu, cilvēktiesības, liedz diskrimināciju. Tāpat Rīkojums nonāk pretrunā ar Eiropas Parlamenta rezolūciju par Covid-19 pasākumu ietekmi uz demokrātiju, tiesiskumu un pamattiesībām, kurā teikts, ka ārkārtas pasākumi nedrīkst būt diskriminējoši. No minētā izrietošā nostādne, ka vakcinācija pret Covid-19 ir brīvprātīga, iztirzāta arī Tieslietu ministrijas informatīvajā ziņojumā „Iespējamie vakcinēšanās pret Covid-19 infekciju motivējošie līdzekļi".

[2.4] Četrām Covid-19 vakcīnām ir izsniegta tirdzniecības atļauja ar nosacījumiem, kas nozīmē, ka joprojām nav visaptverošu klīnisko datu, līdz ar to nav iespējams atsaukties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2021. gada 8. aprīļa Lielās palātas spriedumu apvienotajā lietā Nr. 47621/12 Vavrička un citi pret Čehiju, kur tiesa nekonstatēja Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 8. panta pārkāpumu jautājumā par bērnu obligāto vakcināciju, jo tiesa uzsvēra, ka lieta attiecas uz rutīnas bērnu vakcīnām pret medicīnas zinātnē pazīstamām slimībām. Kā pamatojums un deleģējums nevar tikt piemērota arī Epidemioloģiskās drošības likuma 3. panta otrā daļa, kas jāskata kopā ar 3. panta pirmo daļu, kurā Ministru kabinetam nav dots tiešs un nepārprotams pilnvarojums noteikt obligātu vakcināciju. Vakcinācija ir brīvprātīgs pasākums, ko nosaka Ministru kabineta 2000. gada 26. septembra noteikumi Nr. 330 „Vakcinācijas noteikumi", kas paredz pret citām slimībām obligāti vakcinējamām personām tiesības no vakcinācijas atteikties.

[2.5] Vakcinācijai ir iespējamas sekas, kas ir vērtējamas gan no medicīniskā, gan juridiskā skatupunkta. Vakcinācijas radītais kaitējums ir cilvēktiesību aizskāruma sekas. Covid-19 vakcīnas izstrādātas īsā termiņā, tādēļ ir apgrūtināti konstatēt visas iespējamās komplikācijas, ne vienmēr iegūtie dati atspoguļo situāciju ilgtermiņā. Ārstniecība bez pacienta informētas piekrišanas ir aizliegta un pielīdzināma miesas bojājumu nodarīšanai. Līdzpieteicēji nevar uzņemties atbildību par vakcīnu iedarbību uz savu ķermeni, jo to nedara ne vakcīnu izgatavotāji, ne ārstniecības personas, kurām pirms vakcinācijas iesniedzams apliecinājums par atteikšanos no tiesībām jebkad nākotnē izvirzīt pretenzijas. Atbilstoši Imunizācijas valsts padomes norādītajam vienīgā kontrindikācija vakcīnai ir anafilakse. /pers. D/, 2018. gada 9. maijā tika veikta sirds aortālā vārstuļa protezēšana, pēc kā patstāvīgi jālieto medikamenti trombožu profilaksei. Imunizācijas valsts padome prezumē, ka vakcinācija neizraisa trombocitozi. Pasaulē publicēta plaša informācija par reģistrētajām vakcīnu blaknēm, kas liek apšaubīt vakcīnu drošumu.

[2.6] Viedoklis, ka masveida potēšana pret Covid-19 radīs kolektīvu sabiedrības imunizāciju, tiek kritizēts un atzīst par nepamatotu medicīnas akadēmiskajā vidē un pētījumos. Līdzpieteicēji asimptomātiski ir pārslimojuši Covid-19, kas ir pamats sadarbspējīga sertifikāta izsniegšanai, līdzīgi lēmusi Tallinas Administratīvā tiesa. Atbilstoši Izraēlas zinātnieku pētījumam imunitāte, kas rodas pēc Covid-19 pārslimošanas, ir labāka, salīdzinot ar vakcināciju. Atsevišķi pētījumi rāda, ka izslimojušo personu vakcinācija var palielināt negatīvo seku paaugstinātu risku. Ministru kabineta deklarētais apsvērums par Rīkojuma mērķu sasniegšanu ar iespējami lielāku vakcinācijas aptveri kā vienīgo līdzekli, nav balstīts uz visaptverošiem un rūpīgi izvērtētiem medicīnisko pētījumu datiem.

[2.7] Līdzpieteicējiem darba piespiedu kavējums ilgst no 2021. gada 15. novembra. Vidējās izpeļņas aprēķinā ņemama vērā izmaksātā atlīdzība sešus kalendāros mēnešos pirms atstādināšanas, kurā nav ieskaitāms laika posms no 2021. gada 4. augusta līdz 1. septembrim, kad līdzpieteicējiem piešķirts atvaļinājums, viena apmaksāta brīvdiena pirmajā skolas dienā sakarā ar bērna skolas gaitu uzsākšanu un /pers. D/ piešķirtais papildatvaļinājums no 2021. gada 28. jūnija līdz 30. jūnijam. Atlīdzībā nesaņemtā samaksa ir līdzpieteicējiem nodarītais mantiskais zaudējums.

[3] Ministru kabinets tiesai sniegtajā rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst, paskaidrojot turpmāk norādīto.

[3.1] Pieņemot Rīkojumu, Ministru kabinets nepārsniedza pilnvarojumu. Tas izriet no Epidemioloģiskās drošības likuma 3. panta otrās daļas, 30. panta pirmās daļas, Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 4. panta pirmās daļas 7. punkta. Atbilstoši valsts konstitucionālo orgānu vadītāju atzītajam ārkārtējās situācijas vadība ir Ministru kabineta uzdevums, savukārt ikviena iedzīvotāja pienākums ir pildīt tās laikā noteikto. Arī Saeima Ministru kabineta lēmumu ir atbalstījusi.

[3.2] Rīkojuma anotācijā nav iekļauts Rīkojuma 5.3. apakšpunktā ietvertā nosacījuma pamatojums. Kad bija izstrādāta anotācija, Rīkojuma 5.3. apakšpunkta regulējums projektā nebija iekļauts. Regulējums izkristalizējās un lēmums par to tika pieņemts Ministru kabineta Krīzes vadības padomes 2021. gada 7. oktobra sēdē, bet apstiprināts Ministru kabineta 2021. gada 8. oktobra ārkārtas sēdē, pieņemot politisku lēmumu. Pieņemšanas gaita un Ministru kabineta locekļu norādītais pamatojums atrodams pievienotajos ierakstos.

[3.3] Ņemot vērā straujo Covid-19 izplatības prognozi, Rīkojuma pamatmērķis ir veicināt izplatības apturēšanu un personu vakcināciju. Viens no uzdevumiem pamatmērķa sasniegšanai ir veicināt Covid-19 izplatības apturēšanu pret infekciju nepasargāto (nevakcinēto) personu starpā. Rīkojuma 5.3. apakšpunktā ietvertās prasības mērķis ir noteikt tādus attiecīgo personu pienākumus, kas primāri nodrošinātu valsts funkciju īstenošanas nepārtrauktību. Tāpat prasības mērķi ir nodrošināt epidemioloģiski drošus apstākļus gan pakalpojumu sniegšanā, gan darba vietās, ierobežojot arī infekcijas izplatīšanos sabiedrībā, tādējādi radot priekšnoteikumu personu brīvas pārvietošanās iespējām, kā arī dažādu sabiedrībai būtisku pakalpojumu pieejamībai un kvalitātei. Pandēmijas apstākļos valsts īstenotie pasākumi veselības aizsardzības jomā var tikt vērtēti arī kā tādi, kas nepieciešami sabiedrības drošības aizsardzībai. Būtiski pasliktinoties epidemioloģiskajai situācijai, Ministru kabinetam bija nepieciešami ārkārtas lēmumi, lai straujāk ierobežotu infekcijas izplatību un stabilizētu situāciju sabiedrības veselības un dzīvības interešu nodrošināšanai. Vakcinētām personām risks saslimt ar Covid-19 smagā formā vai to pārnēsāt ir ievērojami zemāks, tādējādi vakcinētas personas rada būtiski mazākus riskus infekcijas pārnesei.

[3.4] Vakcīnas ir drošas un efektīvas, tās nav uzskatāmas par eksperimentālām.

[3.4.1] Eiropas Zāļu aģentūra ir reģistrējusi visas Latvijā pieejamās vakcīnas un rekomendējusi tās lietošanai Eiropas Savienībā, apstiprinot, ka ieguvums no vakcinācijas daudzkārt pārsniedz iespējamos riskus. Vakcīnām ir visās Eiropas Ekonomikas zonas valstīs derīga tirdzniecības atļauja jeb reģistrācijas apliecība ar nosacījumiem, kas ir bieži izmantots mehānisms. Tā ir pilnvērtīga, spēkā esoša reģistrācija, ko piešķir, lai sabiedrības interesēs

atbalstītu zāļu, kuras apmierina neatrisinātas medicīniskas vajadzības, nonākšanu tirgū, vienlaikus paredzot, ka reģistrācijas apliecību īpašniekiem ir pienākums iesniegt vēl papildu datus. Pēc visu nosacījumu izpildes reģistrācija ar nosacījumiem kļūst par reģistrāciju bez nosacījumiem. Covid-19 vakcīnām lielākā daļa nosacījumu bija saistīti ar tehniskiem farmaceitiskās ražošanas aspektiem, kas šobrīd ir izpildīti, bet pārējie nosacījumi saistīti ar papildu klīnisko datu iesniegšanu. Neskatoties uz to, visām Covid-19 vakcīnām jau pirms reģistrācijas bija iesniegts pietiekams datu apjoms no klīniskajiem pētījumiem, nekādas atkāpes nav pieļautas. Starptautiskajos un nacionālajos normatīvajos aktos nav noteikti ierobežojumi šādu vakcīnu izmantošanai.

[3.4.2] Drošuma izvērtējums balstās uz klīnisko pētījumu datiem. Gadījumā, ja tiek konstatēts nepieņemams drošuma apdraudējums, kas izmaina ieguvuma un riska samēru, padarot to negatīvu, reģistrācija tiek apturēta. Vakcīnu drošums tiek pastāvīgi uzraudzīts. Zināms risks piemīt jebkuru medikamentu lietošanai. Par iespējamām blakusparādībām ir ziņojis viens cilvēks no 1000 vakcinētajiem.

[3.4.3] Vakcīna ir efektīva pret smagu slimības gaitu un nāvi, relatīvais risks nomirt Covid-19 izraisītu veselības problēmu dēļ vakcinētiem cilvēkiem ir 5,5 reizes zemāks. Tāpat vakcinētajiem ir zemāks risks inficēties un viņi no vīrusa atbrīvojas ātrāk, tādējādi radot mazāku infekcijas pārneses risku. Par vakcīnu efektivitāti liecina arī situācija citās valstīs.

[3.4.4] Visas pret Covid-19 Latvijā izmantojamās vakcīnas ir nedzīvas, tās nemaina cilvēka DNS kodu un neiejaucas šūnas kodolā.

[3.5] Noteiktie ierobežojumi ir samērīgi.

[3.5.1] Atbilstoši Satversmes tiesas norādītajam ierobežojumu varētu atzīt par nesamērīgu vienīgi tad, ja tas nebūtu piemērots leģitīma mērķa sasniegšanai. Vakcinācija ir visefektīvākais līdzeklis cilvēku veselības un dzīvības aizsargāšanai, līdz ar to vakcinācija ir vienīgais veids, kā turpmāk novērst infekcijas nekontrolētu izplatīšanos. Līdzšinējie mehānismi nav ilgtspējīgi, jo kļūst par arvien nepanesamāku slogu valsts budžetam, kā arī ierobežo mazaizsargātākajiem sabiedrības locekļiem tiesības uz kvalitatīvu un drošu pakalpojumu saņemšanu. Arī fiziskā distancēšanās, ventilācija, testēšana neveido cilvēku neuzņēmību un nav pietiekami efektīvi, lai novērstu uzliesmojumus. Covid-19 pandēmija ir viena no lielākajām problēmām, ar kādu saskārusies sabiedrība un uzņēmumi, to varēs atrisināt tikai tad, ja visi sabiedrības locekļi sadarbosies slimības izplatības apturēšanā, radot drošu un veselībai nekaitīgu darba vidi gan mājās strādājošajiem, gan tiem, kuri atgriežas darbavietās. Regulējuma mērķis ir ne tikai personu drošība, bet arī darba drošība. Vakcinācija darba vidē ir pamatota ar Epidemioloģiskās drošības likumā noteikto personas pienākumu nepakļaut citas personas inficēšanās riskam, kā arī ar darba aizsardzību regulējošo normatīvo aktu prasību nepakļaut darbiniekus inficēšanās riskam.

[3.5.2] Saskaroties ar pandēmiju un būtisku sabiedrības veselības apdraudējumu, valstij no Satversmes un Latvijai saistošiem starptautiskiem tiesību aktiem izriet pienākums nekavējoties rīkoties, lai novērstu apdraudējumu un normalizētu situāciju. Pamattiesību ierobežojumu mērķis ir atrast taisnīgu un saprātīgu līdzsvaru starp atsevišķas personas pamattiesībām no vienas puses un citām konstitucionālajām vērtībām no otras puses. Tā kā kritiskākie inficēšanās izplatības rādītāji strauji pieauga, bija absolūta nepieciešamība noteikt papildu prasības. Mērķi nevarēja sasniegt ar līdzekļiem, kas mazāk ierobežo tiesības vai tiesiskās intereses.

[3.5.3] Obligāta vakcinācija šobrīd būtu atbilde uz neatliekamo sociālo vajadzību aizsargāt indivīdu un sabiedrības veselību pret Covid-19 plašo izplatību un samazināt saslimstības līmeni. Ja brīvprātīga vakcinācijas politika nav pietiekama, lai sasniegtu un saglabātu pūļa imunitāti, ir pamats ieviest obligātu vakcinācijas politiku. Turklāt ar Rīkojuma 5.3. apakšpunktā ietverto prasību tiek nodrošināts, ka ikviena persona, kura saņem algu no valsts budžeta līdzekļiem, līdzdarbojas ar Covid-19 infekcijas izplatību saistītās krīzes novēršanā, gan palīdzot samazināt sabiedrībā valdošās šaubas par vakcīnu drošumu, gan samazinot risku noslogot veselības aprūpes sistēmu smagas saslimšanas gadījumā.

[3.6] Apstrīdētais regulējums neatceļ noteikumu Nr. 662 219. punktu, kas paredz iespēju atlikt vakcināciju, ja personai ir objektīvs ar veselību saistīts iemesls. Lai atliktu vakcināciju, ir nepieciešams klīniskās universitātes slimnīcas speciālista atzinums.

[3.7] Rīkojums, uz laiku aizstājot noteikumos Nr. 662 paredzēto, nosaka īpašu regulējumu attiecībā uz personu nodarbinātību, kas tieši ietekmēs gan darba devēju, gan darbinieku (amatpersonu) tiesības un pienākumus visu ārkārtējās situācijas laiku. Noteikumos Nr. 662 ir minētas tās jomas, kurās nodarbinātajām personām jābūt vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātam, savukārt Rīkojumā papildus šīm grupām tiek minēti arī valsts un pašvaldību institūciju, kapitālsabiedrību darbinieki un amatpersonas. Papildinot Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumu ar $7.^2$ pantu, paredzēts vispārīgs darba devēja pienākums darbu organizēt, ievērojot Ministru kabineta noteiktos epidemioloģiskās drošības pasākumus, tostarp prasības par vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāta nepieciešamību. Likums „Grozījumi Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumā" neietekmē izskatāmā strīda priekšmetu.

[3.8] Ar iepriekš minētajiem apsvērumiem ir pierādīts, ka Rīkojuma 5.3. apakšpunktā ietvertais regulējums attiecībā uz līdzpieteicējiem ir tiesisks un samērīgs, līdz ar to līdzpieteicējiem radīti mantiskie zaudējumi nav konstatējami.

[4] 2022. gada 22. aprīlī Administratīvajā rajona tiesā saņemti līdzpieteicēju iebildumi Ministru kabineta paskaidrotajam. Līdzpieteicēji norāda turpmāko.

[4.1] Ministru kabinets atzinis, ka Rīkojuma anotācijā nav 5.3. apakšpunkta pamatojuma, jo šāds regulējums sākotnēji netika paredzēts, tas bija politisks lēmums. Minētais atzīstams par pierādītu. Administratīvā procesa likuma 150. panta otrā daļa un 250. panta otrā daļa neļauj tiesai spriedumu pamatot ar jauniem apstākļiem, uz kuriem nav norādīts administratīvajā aktā. Administratīvajam aktam (tā pamatojumam) nav obligāti jāsastāv no viena dokumenta, taču jābūt objektīvi saprotamam, ka iestāde konkrētu dokumentu uzskata par administratīvā akta sastāvdaļu un adresātam par to ir paziņots. Ministru kabineta rīcība, kas izpaužas atsaucē uz interneta vietni *YouTube*, nav atbilstoša. Nav objektīva attaisnojuma tam, ka pēc Rīkojuma 5.3. apakšpunkta izteikšanas galīgajā redakcijā anotācijā nav iekļauta pat atsauce uz dokumentiem, kas satur administratīvā akta pamatojumu. Turklāt, tā kā izdots administratīvais akts, ir nepamatoti 5.3. apakšpunktu dēvēt par politisku lēmumu. Pamatojums nav aizstājams arī ar paskaidrojumā norādīto Rīkojuma pamatmērķi. Nepieciešamība nodrošināt valsts pārvaldes uzdevumu izpildes nepārtrauktību pati par sevi nevar pamatot attiecīgā regulējuma izveidošanu. Piemēram, Čehijas Augstākā administratīvā tiesa ir atcēlusi prasību par sertifikāta esību dažādu pakalpojumu saņemšanai, secinot, ka tādā veidā cilvēki tiek piespiesti vakcinēties. Minētajam ir prejudiciāla nozīme. Turklāt Ministru kabineta norādītais, ka vairākās pasaules valstīs ir noteikta obligāta vakcinācija pret Covid-19, ir sagrozīts vai nepilnīgs, jo daudzas valstis šo prasību ir atcēlušas vai vēl turpinās tiesvedības par prasības tiesiskumu.

[4.2] Ne no vienas paskaidrojumā uzskaitītās tiesību normas neizriet likumdevēja tieši noteiktas tiesības Ministru kabinetam ierobežot Satversmē garantētās pamattiesības. Noteikumu 1.21. apakšpunkts ir Ministru kabineta, ne likumdevēja izdota tiesību norma. Paskaidrojumā nav atspēkots pieteikumā norādītais attiecībā uz ierobežojuma neatbilstību samērīguma principam un piemērošanu tieši attiecībā uz līdzpieteicējiem, kas darbu veica attālināti.

[4.3] Inficējas un slimību izplata arī pilnībā vakcinētie, kuri nav pasargāti ne no smagas slimības gaitas, ne nāves. Slimību profilakses un kontroles centra apkopotie dati ārkārtējās situācijas laikā nepārprotami parāda, ka vakcinēto personu, kurām atklāta saslimšana ar Covid-19, skaits ir daudzkārt lielāks par nevakcinēto personu skaitu. Ministru kabinets nevēlas izskaidrot, kādēļ turpina palielināties saslimušo pilnībā vakcinēto personu skaits. Lai gan var piekrist, ka nevakcinētām personām ir divas reizes lielāks risks nomirt, bez ievērības nav atstājamas ziņas par mirušo vecuma sadalījumu, kas pierāda, ka augsts risks saslimt un nomirt nav darbspējīgām personām, uz kurām attiecas Rīkojuma 5.3. apakšpunkts.

[4.4] Paskaidrotais saistībā ar veselības aprūpes kapacitātes nepietiekamību saslimstības ar Covid-19 pieauguma dēļ un ka ārstniecības iestāžu

pārslodzi izraisījuši nevakcinēti pacienti, liedzot pienācīgu veselības aprūpi pārējiem iedzīvotājiem, nepelna ievērību, tas nav pierādīts.

Motīvu daļa

[5] Administratīvā procesa likuma 70. panta trešā daļa noteic, ka administratīvais akts ir spēkā tik ilgi, līdz to atceļ, izpilda vai vairs nevar izpildīt sakarā ar faktisko vai tiesisko apstākļu maiņu.

Ievērojot, ka Rīkojums ar 2022. gada 1. martu ir zaudējis spēku, arī Rīkojuma 5.3. apakšpunktā ietvertais administratīvais akts ar 2022. gada 1. martu ir zaudējis spēku, kā rezultātā Rīkojuma 5.3. apakšpunkta atcelšana tiesiski vairs nav iespējama, bet tiesa var vērtēt tikai tā tiesiskumu attiecībā uz līdzpieteicējiem.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 184. panta otrās daļas 1. punktā noteikto pieteikumu var iesniegt arī par administratīvā akta atzīšanu par prettiesisku, ja tiesas spriedums par administratīvā akta prettiesiskumu ir nepieciešams atlīdzinājuma pieprasīšanai vai lai novērstu līdzīgu gadījumu atkārtošanos.

Tā kā līdzpieteicēji ir lūguši atlīdzināt mantiskos zaudējumus, pastāv pamats vērtēt Rīkojuma 5.3. apakšpunkta tiesiskumu attiecībā uz līdzpieteicējiem, līdz ar to tiesa precizē pieteikuma priekšmetu, nosakot, ka tiks vērtēts Rīkojuma 5.3. apakšpunkta tiesiskums attiecībā uz līdzpieteicējiem.

[6] Tiesa, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos dokumentus, secina, ka pieteikums ir noraidāms.

[7] Līdzpieteicēji uzskata, ka Ministru kabinets, izdodot Rīkojumu un iekļaujot tajā 5.3. apakšpunktu, ir rīkojies *ultra vires*, proti, Ministru kabinetam nav bijis attiecīgs deleģējums.

Vērtējot, vai Ministru kabinetam bija atbilstošs deleģējums, lai Rīkojumā iekļautu 5.3. apakšpunktu, tiesa konstatē un secina turpmāk norādīto.

[7.1] Rīkojuma izdošana bija pamatota ar vairākiem normatīvajiem aktiem, proti, Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likuma 4. panta pirmās daļas 1. punkta „e" apakšpunktu, likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 4. pantu, 5. panta pirmo daļu un 6. panta pirmās daļas 1. punktu un otro daļu, 7. panta 1. punktu un 8. pantu, kā arī Epidemioloģiskās drošības likuma 3. panta otro daļu.

Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likuma 4. panta pirmās daļas 1. punkta „e" apakšpunkts noteic, ka atbilstoši katastrofas cēloņiem izšķir tādas dabas katastrofas kā bioloģiskās – epidēmijas, epizootijas, epifitotijas.

Likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 4. pants noteic, ka ārkārtējā situācija ir īpašs tiesiskais režīms, kura laikā Ministru kabinetam ir tiesības likumā noteiktajā kārtībā un apjomā ierobežot valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju, fizisko un juridisko personu tiesības un brīvības, kā arī uzlikt tām papildu pienākumus. Ārkārtējo situāciju var izsludināt tāda valsts apdraudējuma gadījumā, kas saistīts ar katastrofu, tās draudiem vai kritiskās infrastruktūras apdraudējumu, ja būtiski apdraudēta valsts, sabiedrības, vides, saimnieciskās darbības drošība vai cilvēku veselība un dzīvība.

Likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 5. panta pirmā daļa paredz, ka Ārkārtējo situāciju izsludina Ministru kabinets uz noteiktu laiku, bet ne ilgāku par trim mēnešiem. Savukārt minētā panta trešā daļa piešķir Ministru kabinetam tiesības nepieciešamības gadījumā izsludināto ārkārtējo situāciju pagarināt uz laiku, kas nav ilgāks par trim mēnešiem.

Saskaņā ar likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 6. panta pirmās daļas 1. punktu ārkārtējās situācijas izsludināšanu var pieprasīt Krīzes vadības padome.

Atbilstoši likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 6. panta otrajai daļai par lēmumu pieprasīt ārkārtējās situācijas izsludināšanu šā panta pirmajā daļā minētajām institūcijām ir pienākums informēt: 1) pašvaldību, kuras teritorijā plānots izsludināt ārkārtējo situāciju; 2) ministriju, kuras kompetencē ir attiecīgi ar ārkārtējo situāciju saistīti pasākumi.

Saskaņā ar likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 7. panta 1. punktu atkarībā no valsts apdraudējuma veida, intensitātes un rakstura, kā arī apdraudētās teritorijas lieluma ārkārtējo situāciju Ministru kabinets var izsludināt visā valstī.

Ārkārtējā situācija visā valsts teritorijā bija izsludināta no 2021. gada 11. oktobra līdz 2022. gada 28. februārim, līdz ar to šajā ārkārtējās situācijas laikā tieši Ministru kabinetam bija deleģējums gan ierobežot valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju, fizisko un juridisko personu tiesības un brīvības, gan uzlikt tām papildu pienākumus.

Likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 8. panta pirmajā daļā ir uzskaitīts tas, ko Ministru kabinetam ir tiesības noteikt, izsludinot ārkārtējo situāciju. Savukārt panta otrajā daļā ir teikts, ka, izsludinot ārkārtējo situāciju, Ministru kabinetam papildus šā panta pirmajā daļā minētajām tiesībām ir tiesības noteikt konkrētajā ārkārtējā situācijā nepieciešamus pasākumus, kas valsts apdraudējuma un tā seku novēršanai vai pārvarēšanai paredzēti likumos, kā arī valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju kompetenci valsts apdraudējuma novēršanā vai pārvarēšanā.

Tādējādi secināms, ka bez jau noteiktajām tiesībām, kas precīzi ir uzskaitītas likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 8. panta pirmajā daļā, Ministru kabinetam ir arī papildu tiesības konkrētajā ārkārtējā situācijā noteikt vēl citus nepieciešamus pasākumus, kas paredzēti likumos.

Konkrētajā gadījumā Epidemioloģiskās drošības likuma 3. panta otrajā daļā ir tieši paredzēts, ka Ministru kabinets nosaka epidemioloģiskās drošības pasākumus atsevišķu infekcijas slimību izplatības ierobežošanai.

Tādējādi secināms, ka vispārīgi Ministru kabinetam ir noteikts deleģējums gan izsludināt ārkārtējo situāciju, gan tās laikā noteikt nepieciešamos pasākumus, lai apturētu straujo Covid-19 infekcijas izplatību un veselības nozares pārslodzi un mazinātu novēršamo mirstību, vienlaikus nodrošinot svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību, paredzot pasākumus, kā infekcijas slimības – Covid-19 – izplatību ierobežot.

[7.2] Lai arī Rīkojuma pamatojumā nav pieminēts Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likums, jāņem vērā, ka tā 4. panta pirmās daļas 7. punkts paredz, ka Covid-19 infekcijas izplatīšanās vai izplatīšanās draudu gadījumā Ministru kabinets epidemioloģiskās drošības nolūkos var noteikt īpašus epidemioloģiskās drošības pasākumus, kurus personām nepieciešams veikt.

Savukārt atbilstoši noteikumu Nr. 662 1.21. apakšpunktam sadarbspējīgu vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu pieprasīšana tiek minēta starp epidemioloģiskās drošības pasākumiem, kas ir veicami, lai ierobežotu Covid-19 infekcijas izplatību.

[7.3] Rīkojuma 5.3. apakšpunktā Ministru kabinets kā vienu no pasākumiem Covid-19 izplatības ierobežošanai bija paredzējis to, ka valsts un pašvaldību institūcijās (tai skaitā kapitālsabiedrībās) darba un amata pienākumus var veikt tikai tādas amatpersonas un darbinieki, kuriem ir vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts.

Tādējādi tiesai nav pamata apšaubīt deleģējumu Ministru kabinetam ārkārtējās situācijas apstākļos noteikt papildu pienākumu, proti, tām personām, kurām nav pārslimošanas sertifikāta, vakcinēties, lai iegūtu vakcinācijas sertifikātu.

[7.4] Saskaņā ar Epidemioloģiskās drošības likuma 30. panta trešo daļu, ja sākusies epidēmija vai pandēmija vai pastāv tās draudi, var izsludināt papildu obligāto vakcināciju Ministru kabineta noteiktajā kārtībā. Tādējādi arī šajā likuma normā ir paredzēts pilnvarojums Ministru kabinetam izsludināt papildu obligāto vakcināciju.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 11. pantā ietvertajam likuma atrunas principam privātpersonai nelabvēlīgu administratīvo aktu iestāde var izdot uz Satversmes, likuma, kā arī uz starptautisko tiesību normas pamata. Saskaņā ar juridiskajā literatūrā skaidroto likuma atrunas principa būtība ir tāda, ka iestāde personai nelabvēlīgu administratīvo aktu var izdot tikai uz tautas vai tautas vēlētu priekšstāvju pieņemta vai akceptēta normatīvā akta pamata (*L. Biksiniece-Martinova Administratīvā procesa likuma 11. panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. J. Briede (Zin. red.) Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 171. lpp.*).

Likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 10. panta pirmā daļa noteic, ka Saeimas Prezidijs Ministru kabineta lēmumu par ārkārtējo situāciju vai par tādiem grozījumiem lēmumā par ārkārtējo situāciju, kuri nosaka papildu teritoriālos vai tiesību ierobežojumus, kā arī par izsludinātās ārkārtējās situācijas pagarināšanu nekavējoties iekļauj Saeimas sēdes darba kārtībā. No publiski pieejamās informācijas izriet, ka Saeima 2021. gada 14. oktobra sēdē nolēmusi atbalstīt Ministru kabineta lēmumu izsludināt ārkārtējo situāciju no 2021. gada 11. oktobra līdz 2022. gada 11. janvārim, lai apturētu straujo Covid-19 infekcijas izplatību un veselības nozares pārslodzi un mazinātu novēršamo mirstību, vienlaikus nodrošinot svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību, atbilstoši Rīkojumā noteiktajam (*https://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs_lmp.nsf/0/E1ADEA9A00B2EA9BC225876E004601EB?OpenDocument, aplūkots 2022. gada 11. maijā*).

Tāpat Saeima ir atbalstījusi arī ārkārtējās situācijas pagarināšanu līdz 2022. gada 28. februārim (*https://www.saeima.lv/aktualitates/saeimas-zinas/30506-saeima-atbalsta-arkartejas-situacijas-pagarinasanu-ar-merki-apturet-straujo-covid-19-izplatibu, aplūkots 2022. gada 11. maijā*).

Tādējādi arī konkrētajā gadījumā Saeima ir akceptējusi Rīkojumu, tai skaitā Rīkojuma 5.3. apakšpunktu.

Līdz ar to tiesa nepiekrīt līdzpieteicēju uzskatam, ka Ministru kabinets rīkojies *ultra vires*.

[8] Līdzpieteicēji uzskata, ka ir pārkāpts diskriminācijas aizliegums, kā arī nav vērtēts samērīgums.

Likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 19. panta otrā daļa noteic, ka ārkārtējās situācijas un izņēmuma stāvokļa laikā pieņemtajiem pārvaldes lēmumiem, kas nosaka ierobežojumus un papildu pienākumus, jābūt ar leģitīmu mērķi, samērīgiem, nediskriminējošiem, pamatotiem un nepieciešamiem katrā konkrētajā valsts apdraudējuma gadījumā.

Juridiskajā literatūrā ir skaidrots, ka diskriminācijas aizlieguma funkcija ir noteiktos gadījumos ierobežot atšķirīgās attieksmes attaisnojumu abās salīdzināmajās situācijās. Tas aizliedz atšķirīgu attieksmi nevis vispār, bet gan tikai nedaudzos, stingri definētos gadījumos, kad atšķirība pamatojas uz aizliegtajiem kritērijiem (*J. Briede, E. Levits Administratīvā procesa likuma 6. panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. J. Briedes zinātniskajā redakcijā. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 133.-134. lpp.*)

Ja atšķirīgā attieksme balstīta uz kādu no kritērijiem, kas iekļauti diskriminācijas aizliegumā (piemēram, rasi, tautību, dzimumu, reliģisko piederību u.tml.), tad atšķirīgās attieksmes attaisnojums vai nu vispār nav iespējams, vai arī tas ir iespējams tikai izņēmuma gadījumā. Ja atšķirīgā attieksme balstās uz jebkuru citu kritēriju, tad pietiek pamatot, ka tai ir saprātīgi iemesli, ka tai ir leģitīms mērķis un ka tā ir samērīga (*Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 98. lpp.*).

Tiesa nekonstatē, ka līdzpieteicēju tiesības ir ierobežotas uz kāda aizliegtā kritērija pamata. Līdz ar to konkrētajā gadījumā nav pamata uzskatīt, ka notikusi diskriminācija.

Satversmes tiesa, izvērtējot, vai pamattiesību ierobežojums ir attaisnojams, izmanto pamattiesību ierobežojuma konstitucionalitātes testu, proti, noskaidrojot: 1) vai pamattiesību ierobežojums noteikts ar likumu; 2) vai ierobežojumam ir leģitīms mērķis; 3) vai ierobežojums atbilst samērīguma principam jeb vai izraudzītie līdzekļi ir samērīgi ar ierobežojuma leģitīmo mērķi.

Tā kā tiesa jau ir izvērtējusi, ka konkrētajā situācijā Ministru kabinetam bija deleģējums pieņemt Rīkojuma 5.3. apakšpunktu, turpmāk tiesa izvērtēs, vai Rīkojuma 5.3. apakšpunktam ir leģitīms mērķis un vai tas ir samērīgs.

[9] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 66. panta pirmās daļas 1. punktu iestāde lemj par administratīvā akta nepieciešamību, lai sasniegtu tiesisku (leģitīmu) mērķi.

Kā jau norādīts Rīkojuma pamatojumā, tas ir nepieciešams, lai apturētu straujo Covid-19 infekcijas izplatību un veselības nozares pārslodzi un mazinātu novēršamo mirstību, vienlaikus nodrošinot svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību. Paskaidrojumos Ministru kabinets ir uzsvēris, ka Rīkojuma 5.3. apakšpunktā ietvertās prasības leģitīmais mērķis ir aizsargāt citu cilvēku tiesības – sabiedrības epidemioloģiskās drošības aizsardzība, kas saistās ar vakcinācijas aptveres palielināšanu, veselības pārslodzes samazināšanu un infekcijas izplatības ierobežošanu.

Rīkojuma anotācijā ir norādīts, ka 2021. gada 6. oktobrī reģistrēti 1671 un 2021. gada 7. oktobrī – 1752 jauni Covid-19 gadījumi, tādējādi sasniedzot 14 dienu kumulatīvo Covid-19 gadījumu skaitu 732,1 uz 100 000 iedzīvotājiem, kas vairāk kā divas reizes pārsniedz vidējo rādītāju Eiropas Savienībā. Salīdzinot ar iepriekšējo nedēļu, Covid-19 saslimstības rādītājs ir pieaudzis vairāk nekā par 60 %. Tāpat Rīkojuma anotācijā sadaļā „Problēmas apraksts" ir sniegta plaša informācija par situāciju, kāda ir izveidojusies pirms Rīkojuma pieņemšanas, un secināts, ka, lai apturētu straujo infekcijas izplatību, ir jāievieš pasākumi, kas mazina infekcijas reproduktivitātes skaitli – mazina cilvēku savstarpējos kontaktus, paredzot īpaši mazināt cilvēku, kas nav aizsargāti pret SARS CoV-2 infekciju (nav pilnībā vakcinēti vai pārslimojuši), kontaktus. Vienlaicīgi maksimāli strauji ir jāveicina vakcinācijas aptvere.

Satversmes 116. pants paredz, kādas Satversmē noteiktās personas tiesības (tai skaitā Satversmes 106. pantu) var ierobežot likumā paredzētos gadījumos, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību.

Lai kādi būtu likumdevēja nolūki, pamattiesību ierobežojumu tas var noteikt tikai tad, ja ar to tiek sasniegts kāds no Satversmes 116. pantā minētajiem leģitīmajiem mērķiem. Līdz ar to pamattiesību ierobežojuma leģitīmais mērķis ir jānosaka, pamatojoties uz Satversmes 116. pantā ietvertajām konstitucionālajām vērtībām (sal. *Senāta 2018. gada 16. aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-528/2018 (ECLI:LV:AT:2018:0416.A420282815.2.S) 12. punktu*).

Tādējādi situācijā, kad prognozes liecināja par to, ka infekcijas izplatība pieaugs, tiesa neapšauba nepieciešamību Ministru kabinetam lemt par infekcijas izplatības ierobežošanas pasākumiem, jo ir nepārprotami konstatējams leģitīms mērķis – citu cilvēku tiesību aizsardzība (sabiedrības epidemioloģiskā drošības aizsardzība, kā arī svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktības nodrošināšana).

Papildus norādāms, ka saskaņā ar Satversmes 111. pantu valsts aizsargā cilvēku veselību un garantē ikvienam medicīniskās palīdzības minimumu. Šajā aspektā jāņem vērā, ka pirms Rīkojuma pieņemšanas bija skaidrs, ka, ņemot vērā slimnīcu noslogotību, nav iespējams pilnībā nodrošināt medicīniskos pakalpojumus, tādējādi tiesai nav šaubu, ka citu cilvēku tiesību aizsardzība ir saistīta arī ar citu cilvēku tiesībām uz veselību.

Tādējādi secināms, ka Rīkojuma 5.3. apakšpunktam bija leģitīms mērķis.

[10] Lai noskaidrotu, vai tiesību normā ietvertais pamattiesību ierobežojums ir samērīgs, Satversmes tiesa izvērtē, vai ierobežojums ir piemērots leģitīmā mērķa sasniegšanai, vai tā leģitīmo mērķi nav iespējams sasniegt ar citiem, indivīda pamattiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem un vai labums, ko gūst sabiedrība no noteiktā ierobežojuma, ir lielāks par indivīdam nodarīto kaitējumu. Ja, izvērtējot tiesību normu, tiek atzīts, ka tajā ietvertais

pamattiesību ierobežojums neatbilst kaut vienam no šiem kritērijiem, apstrīdētā norma neatbilst samērīguma principam un ir prettiesiska (*Satversmes tiesas 2020. gada 28. septembra sprieduma lietā Nr. 2019-37-0103 20. punkts*).

Attiecībā uz iestādes apsvērumiem, lemjot par administratīvā akta satura lietderību, Administratīvā procesa likuma 66. panta pirmās daļas 2. punktā norādīts, ka iestāde lemj par administratīvā akta piemērotību attiecīgā mērķa sasniegšanai. Administratīvā procesa likuma 66. panta pirmās daļas 3. punkts paredz, ka iestāde lemj par administratīvā akta vajadzību, tas ir, par to, vai šo mērķi nav iespējams sasniegt ar līdzekļiem, kuri mazāk ierobežo administratīvā procesa dalībnieku tiesības vai tiesiskās intereses. Savukārt Administratīvā procesa likuma 66. panta pirmās daļas 4. punkts secīgi noteic, ka iestāde lemj par administratīvā akta atbilstību, salīdzinot privātpersonas tiesību aizskārumu un sabiedrības interešu ieguvumu un ņemot vērā, ka privātpersonas tiesību būtisku ierobežošanu var attaisnot tikai ievērojams sabiedrības ieguvums.

Vērtējot Rīkojuma 5.3. apakšpunkta samērīgumu un satura lietderību, tiesa konstatē un secina turpmāk norādīto.

[10.1] Slimību profilakses un kontroles centrs, pildot Imunizācijas valsts padomes sekretariāta funkcijas ir sniedzis skaidrojumu (*lietas 108.-112. lapa*), ka vakcinācija ir ārkārtīgi būtisks profilakses pasākums jebkuras vakcīnregulējamas infekcijas slimības izplatības un transmisijas apturēšanai. Vakcīnu pret Covid-19 radītā imūnā atbilde un aizsardzība ietver gan humorālo jeb antivielu atbildi, gan šūnu imunitātes radīto aizsardzību. Abi šie imunitātes pamata mehānismi ir vienlīdz nozīmīgi kopējai aizsardzībai pret saslimšanu ar Covid-19. Turklāt imūnsistēmai piemīt atmiņas funkcija, proti, spēja atpazīt un atcerēties konkrētu slimības izraisītāju (koronavīrusu) un mobilizēt organisma resursus cīņai pret to, stimulējot jaunu antivielu un aizsargājošo šūnu veidošanos pēc saskares ar šo vīrusu (sk. *atbildi uz 1. jautājumu*).

ASV Slimību kontroles un profilakses centra veiktais valsts mēroga pētījums liecina, ka mRNS Covid-19 vakcīnas ir saistītas ar ievērojami lielāku imunitāti nekā iepriekšēja Covid-19 infekcija. Nevakcinēti pieaugušie ar iepriekšēju Covid-19 infekciju ASV tika aptuveni piecas reizes biežāk hospitalizēti nekā vakcinētie pieaugušie. Tas ir pierādījums tam, ka vakcinācija sniedz labāku aizsardzību pret Covid-19, nekā paļaušanās tikai uz dabisko imunitāti. Datu analīzē ASV tika atklāts arī, ka pieaugušajiem, kas vecāki par 65 gadiem, mRNS vakcīnas bija gandrīz 20 reizes efektīvākas, lai novērstu hospitalizāciju, nekā tikai iepriekš izslimots Covid-19 (sk. *atbildi uz 2. jautājumu*).

Lietā ir arī Slimību profilakses un kontroles centra atzinums (*lietas 104.-106. lapa*), kurā norādīts, ka vakcinācijas galvenais uzdevums ir maksimāli aizsargāt riska grupas personas no smagas saslimšanas, no hospitalizācijas un nāves. Vakcinējot jaunus cilvēkus un visus, kuriem nav hroniskas saslimšanas, samazinās infekcijas izplatība populācijā, tostarp riska grupas pacienti un cilvēki, kuriem vakcīna neizveido pietiekamu aizsardzību, būs pasargāti no inficēšanās un smagas saslimšanas un nāves (sk. *atbildi uz 5. jautājumu*).

Tādējādi tiesai nav šaubu, ka Rīkojuma 5.3. apakšpunkts bija piemērots un vērsts uz leģitīmā mērķa sasniegšanu.

[10.2] Attiecībā uz līdzpieteicēju norādīto iespēju strādāt attālinātā režīmā, jāņem vērā, ka Rīkojuma izdošanas brīdī situācija pasliktinājās un prognozes liecināja, ka saslimušo skaits pieaugs vēl. Tāpat laika periodā no 2021. gada 21. oktobra līdz 14. novembrim visā Latvijā bija noteikta mājsēde, lai maksimāli ierobežotu klātienes kontaktus. Tiesa neapšauba līdzpieteicēju norādīto, ka savus darba pienākumus viņi var veikt attālināti, taču jāņem vērā, ka Rīkojuma izdošanas brīdī situācija pasliktinājās un prognozes liecināja, ka saslimušo skaits pieaugs vēl. Jau pieminētajā Slimību profilakses un kontroles centra, pildot Imunizācijas valsts padomes sekretariāta funkcijas, skaidrojumā norādīts, ka epidemioloģiskās uzraudzības dati apstiprina klīniskajos pētījumos iegūto informāciju, ka vakcinācija efektīvi samazina inficēšanās, hospitalizācijas un nāves risku, kas iespējams Covid-19 infekcijas rezultātā. Vīrusa izplatīšanās risks vakcinēto un nevakcinēto personu vidū būtiski atšķiras. Slimību profilakses un kontroles centra apkopotie dati liecina, ka 42. nedēļā (18.10.-24.10.) 85 % no stacionētajiem ir nevakcinēti vai tikai daļēji vakcinēti, 84 % no stacionētajiem ar vidēji smagu slimības gaitu ir nevakcinēti vai tikai daļēji vakcinēti, bet 93,5 % stacionēto ar smagu slimības gaitu ir nevakcinēti vai tikai daļēji vakcinēti (sk. *atbildi uz 2. jautājumu*).

Arī aplūkojot Veselības ministrijas apkopotos statistikas datus attiecībā uz stacionētajiem pacientiem un mirušajiem (*lietas 121. lapas otrā puse*), redzams, ka nevakcinētās personas biežāk tiek stacionētas. Tādējādi jāsecina, ka nevakcinētām personām slimības gaita biežāk norit smagāk. Tāpēc ir saprotams, kāpēc prasība vakcinēties bija attiecināma arī uz tiem darbiniekiem, kas darba pienākumus varēja veikt attālināti, jo attālināti strādājošs darbinieks, kurš nebija vakcinējies, varēja saslimt smagāk, tādējādi ilgstošāk nespējot veikt savus amata pienākumus arī attālināti.

Iepriekšējie mehānismi cīņai ar šo smago infekciju nebija ilgtspējīgi, jo kļuva par arvien nepanesamāku slogu valsts budžetam dīkstāves un citu atbalsta mehānismu apmaksas veidā, kā arī ierobežoja mazaizsargātākajiem sabiedrības locekļiem (bērniem, sociālās aprūpes iestāžu klientiem, cilvēkiem ar hroniskām un smagām veselības problēmām) tiesības uz kvalitatīvu un drošu pakalpojumu saņemšanu.

Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 6. pantu valsts pārvalde ir organizēta vienotā hierarhiskā sistēmā. Neviena iestāde vai pārvaldes amatpersona nevar atrasties ārpus šīs sistēmas. Valsts pārvaldē ir ierobežots darbinieku resurss, tādēļ ikviena darbinieka ilgstoša slimošana ietekmē valsts pārvaldei noteikto funkciju izpildi. Turklāt tiesa uzskata, ka situācijās, kas prasa valsts un pašvaldību institūciju kopīgu iesaisti krīzes atrisināšanā, jebkuram darbiniekam, kura alga ir atkarīga no valsts un pašvaldības budžeta līdzekļiem, ir jālīdzdarbojas krīzes novēršanā. Ar Rīkojuma 5.3. apakšpunktā ietverto prasību tiek nodrošināts, ka ikviena persona, kura saņem algu no valsts un pašvaldības budžeta līdzekļiem, līdzdarbojas ar Covid-19 infekcijas izplatību saistītās krīzes novēršanā, gan palīdzot samazināt sabiedrībā valdošās šaubas par vakcīnu drošumu, gan samazinot risku noslogot veselības aprūpes sistēmu smagas saslimšanas gadījumā.

Tiesa piekrīt Ministru kabineta paskaidrojumos norādītajam, ka Rīkojuma izdošanas brīdī vakcinācija bija vienīgais veids, kā turpmāk novērst infekcijas nekontrolētu izplatīšanos, jo tā mazina inficēšanās un turpmāku SARS-CoV-2 vīrusa izplatīšanās risku darba vietās, novērš uzliesmojumus un nepieciešamību veikt pretepidēmijas, t.sk. ierobežojošos pasākumus, kas traucē darba procesu norisi, kā arī novērš darbinieku prombūtni.

Iepriekšējie mehānismi cīņai ar šo smago infekciju nebija ilgtspējīgi, jo kļuva par arvien nepanesamāku slogu valsts budžetam dīkstāves un citu atbalsta mehānismu apmaksas veidā, kā arī ierobežoja mazaizsargātākajiem sabiedrības locekļiem (bērniem, sociālās aprūpes iestāžu klientiem, cilvēkiem ar hroniskām un smagām veselības problēmām) tiesības uz kvalitatīvu un drošu pakalpojumu saņemšanu.

Ministru kabinets paskaidrojumos ir arī uzsvēris, ka tests Covid-19 infekcijas noteikšanai nevar aizvietot vakcināciju un tas nav uzskatāms par līdzvērtīgu epidemioloģiskās drošības pasākumu. Tiesa uzsver, ka tests nesniedz imunitāti pret attiecīgo infekcijas slimību, kā to dara vakcinācija. Tests var tikt izmantots tikai kā papildu piesardzības pasākums Covid-19 izplatības risku mazināšanai. Riska pakāpe testētām un vakcinētām (pārslimojušām) personām nav salīdzināma, jo cilvēkam, kuram ir iestājusies imunitāte pret SARS-CoV-2 vīrusu, drošības un aizsardzības līmenis palielinās, bet risks inficēties ievērojami samazinās.

Attiecībā uz antivielu testa rezultātiem Zāļu valsts aģentūra ir skaidrojusi, ka antivielu līmeņa daudzuma organismā noskaidrošana vien nesniedz pilnu informāciju par vakcīnas nodrošināto aizsardzību pret slimību. Lai gan pasaulē ir pieejami dažādi testi antivielu noteikšanai jeb seroloģiskie testi, šos testus izmanto, lai noskaidrotu, vai cilvēks jau iepriekš bijis inficēts ar Covid-19. Ar testiem vērtē antivielu veidošanu pret vienu vai diviem vīrusa proteīniem – pret pīķa proteīnu (jeb S proteīnu) vai nukleokapsīdu. Pozitīvs tests, nosakot antivielas pret pīķa proteīnu, var norādīt gan uz jau iepriekš iegūtu infekciju, gan uz saskaršanos ar vakcīnu. Antivielu testi nav apstiprināti, lai vērtētu imūno atbildes reakciju pēc vakcinācijas vai salīdzinātu dažādu vakcīnu efektivitāti, un testu klīniskā lietderība šādam nolūkam nav pierādīta. Pirmkārt, testi nav standartizēti, atšķiras to jutīgums un specifiskums. Otrkārt, pašlaik vēl nav zināms, cik daudz antivielu nepieciešams, lai cilvēks būtu pasargāts no jaunas vai atkārtotas saslimšanas, tāpēc antivielu testu rezultāti ir grūti interpretējami. Treškārt, antivielu testi nesniedz nekādu informāciju par šūnu imunitāti, kas arī ir svarīga daļa no kopējās imūnsistēmas atbildes

reakcijas (*https://www.zva.gov.lv/lv/jaunumi-un-publikacijas/jaunumi/ko-nozime-antivielu-esamiba-organisma-pec-vakcinacijas-skaidro-zalu-valsts-agentura*).

Atbilstoši juridiskajā literatūrā norādītajam, ja tiek secināts, ka attiecīgo mērķi tikpat efektīvi var sasniegt ar citu – mazāk ierobežojošu vai mazāk resursus patērējošu līdzekli – attiecīgais līdzeklis ir jānomaina (*J. Briede, E. Levits 66. panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Dr. iur. J. Briedes zinātniskajā redakcijā. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 645. lpp.*).

Rīkojuma 5.3. apakšpunkts spēkā bija ilgāku laiku, tādējādi tiesa vērtē, vai visu šo ārkārtējās situācijas laiku prasība, lai līdzpieteicēji vakcinētos, bija efektīvākais veids. Tiesas rīcībā ir Veselības ministrijas sniegtais viedoklis līdzīgā lietā (*lietas 120.-122. lapa*), atbilstoši kuram Veselības ministrija piekrīt tam, ka atbilstoši jaunākajiem datiem sakarā ar jauno vīrusa Covid-19 Omikrona paveida, kas ir daudz lipīgāks par iepriekšējiem vīrusa paveidiem, izplatību saslimstība ar vīrusu Covid-19 vakcinēto personu vidū ir lielāka salīdzinājumā ar situāciju, kāda ir bijusi Rīkojuma pieņemšanas brīdī, kas rada diskusijas par vakcīnas efektivitātes samazināšanos. Tomēr, neskatoties uz minēto, Veselības ministrijas ieskatā vakcinācija joprojām ir efektīvs līdzeklis, lai novērstu Covid-19 izraisītu nopietnu sabiedrības veselības apdraudējumu. Kā liecina Slimību profilakses un kontroles centra dati, arī primārā vakcinācija sniedz pietiekamu aizsardzību pret saslimšanu ar vidēji smagu, smagu Covid-19 formu, kad ir nepieciešama ārstēšanās slimnīcā, proti, cilvēkiem, kas saņēmuši primāro vakcināciju, relatīvais risks nonākt slimnīcā dēļ Covid-19 izraisītām veselības problēmām ir 2,2 reizes zemāks nekā nevakcinētiem cilvēkiem, bet balstvakcinācija šos riskus samazina 5,7 reizes. Tas nozīmē, ka tiek mazināts risks ne tikai veselības aprūpes sektoram, bet jāņem arī vērā, ka saslimšana ar smagākām Covid-19 formām ir saistīta ar ilgstošu ārstēšanos un darbnespēju, tādēļ tas arī zināmā mērā ietekmē cilvēkresursu kapacitāti darba vietās. Bez tam, neskatoties uz to, ka Latvijā dominē vīrusa Covid-19 Omikrona paveids, joprojām valstī ir izplatīts arī Delta variants, pret kuru primārā vakcinācija ir pietiekami efektīva. Daļa pacientu, kas atrodas slimnīcās, ir inficējušies ar Delta variantu. Kā arī šobrīd nevar droši apgalvot, ka Delta variants atkal nenomainīs Omikronu, kā arī ir iespējams cita SARS CoV-2 izraisīts uzliesmojums šī gada otrā pusē.

Tiesai nav pieejama informācija, ka Rīkojuma spēkā esības laikā būtu bijis efektīvāks veids, kā apturēt Covid-19 infekcijas izplatīšanos, par vakcināciju, līdz ar to nav pamata atzīt, ka leģitīmo mērķi tikpat efektīvi varēja sasniegt ar citiem – mazāk ierobežojošiem – līdzekļiem, piemēram, tikai attālinātu darbu vai testēšanos.

[10.3] Attiecībā uz līdzpieteicēju bažām, ka par vakcīnām nav visaptverošu klīnisko datu, norādāms, ka Slimību profilakses un kontroles centrs, pildot Imunizācijas valsts padomes sekretariāta funkcijas, sniegtajā atzinumā ir norādījis, ka visas vakcīnas pret Covid-19, kas tiek izmantotas Latvijā, ir reģistrētas Eiropas Zāļu aģentūrā, kā arī to lietošanu ir apstiprinājusi Eiropas Komisija.

Klīnisko pētījumu rezultāti tiek veikti pirms zāļu (arī vakcīnu, jo vakcīnas ir zāles) apstiprināšanas jeb reģistrēšanas. Pirms zāļu izmantošanas klīniskajos pētījumos tās tiek pētītas laboratorijās un pirmsklīniskajā izpētē. Pirms pētījuma uzsākšanas obligāti ir jāsaņem atļauja, lai tiku ievērotas visas pacientu tiesības. Zāļu klīniskajos pētījumos vienmēr piedalās brīvprātīgie cilvēki (šīs personas ir informētas par to, ka tās piedalās klīniskajā pētījumā), kuri apzināti piekrīt izmēģināt jaunas zāles, lai noskaidrotu, vai šīs jaunās zāles darbojas un vai tās ir drošas. Savukārt reģistrētu zāļu vai vakcīnu izmantošana nav klīniskais pētījums.

Līdz šim Eiropas Zāļu aģentūra un ASV Pārtikas un zāļu pārvalde nav secinājusi, ka apstiprināto vakcīnu pret Covid-19 riski pārsniegtu to radītos ieguvumus. Abas minētās organizācijas, tajā skaitā Eiropas Savienības dalībvalstu zāļu aģentūras, ļoti cieši sadarbojas zāļu drošuma uzraudzības jautājumos.

Attiecībā uz iespējamajiem draudiem cilvēka dzīvībai un veselībai ir norādāms, ka informācija par vakcīnu blaknēm ir publiski pieejama informācija, kas ir atrodama vakcīnu lietošanas instrukcijās, kuras ir pieejamas arī Zāļu valsts aģentūras tīmekļvietnes sadaļā „Pacientiem un sabiedrībai – Zāles – Vakcīnas pret Covid-19 – Vakcīnu pret Covid-19 lietošanas instrukcijas". Tāpat Zāļu valsts aģentūras tīmekļvietnē ir pieejama informācija par saņemtajiem ziņojumiem par Covid-19 vakcīnu blakusparādībām Latvijā (*https://www.zva.gov.lv/lv/pacientiem-un-sabiedribai/zales/vakcinas-pret-covid-19/zinojumi-par-blaknem*). Līdz šim Latvijā tikai viens letāls gadījums ir ticami saistāms ar vakcīnas *Vaxzevria* (iepriekš zināma kā Covid-19 vakcīna *AstraZeneca*) lietošanu.

Ir vispārzināms, ka jebkurām zālēm var būt blakusparādības, taču konkrētajā gadījumā jāņem vērā, ka ieguvumi no apstiprinātajām vakcīnām pret Covid-19 pārsniedz riskus.

Līdzpieteicēji norādījuši, ka ārstniecības personas pirms vakcinācijas iesniedz apliecinājumu par atteikšanos no tiesībām jebkad nākotnē izvirzīt pretenzijas. Šāds līdzpieteicēju apgalvojums nav pierādīts, jo nevienam nevar atņemt tiesības izvirzīt pretenzijas, turklāt valstī ir noteikts kompensācijas mehānisms, jo saskaņā ar noteikumu Nr. 662 216. punktu visus izdevumus, kas saistīti ar Covid-19 vakcināciju, tās organizēšanu, pārraudzību un kontroli, vakcīnu iegādi, medicīniskās dokumentācijas noformēšanu, vakcīnu ievadīšanu, kā arī ar vakcinācijas izraisīto komplikāciju (blakusparādību) ārstēšanu, finansē no valsts pamatbudžeta. Savukārt atbilstoši Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 49.^{7} panta pirmajai daļai Ministru kabinets atbilstoši Ārstniecības riska fonda atlīdzības izmaksas principiem un apmēriem nosaka kompensācijas piešķiršanas un izmaksas kārtību, ja vakcinācijas pret Covid-19 infekciju izraisīto blakusparādību dēļ nodarīts smags vai vidēji smags kaitējums pacienta veselībai vai dzīvībai, kā arī kārtību, kādā atlīdzina ar ārstniecību saistītos izdevumus, ja tā bijusi nepieciešama, lai novērstu vai mazinātu nodarītā smagā vai vidēji smagā kaitējuma sekas.

Noteikumu Nr. 622 219. punkts paredz arī gadījumus, kādos vakcinācija ir atliekama, proti, ja personai ir objektīvs ar veselību saistīts iemesls atlikt vakcināciju pret Covid-19 uz noteiktu laiku, klīniskās universitātes slimnīcas speciālists var sniegt atzinumu par nepieciešamību atlikt personas vakcināciju pret Covid-19, norādot termiņu, līdz kuram vakcinācija jāatliek. Ja nepieciešams, var sasaukt klīniskās universitātes slimnīcas speciālistu konsīliju, lai sniegtu atzinumu par vakcinācijas atlikšanu un termiņu, līdz kuram vakcinācija jāatliek. Datus par vakcinācijas atlikšanas atzinumu klīniskās universitātes slimnīca divu darbdienu laikā ievada vietnē *https://lab.covid19sertifikats.lv/*, sagatavo elektronisko atzinumu par vakcinācijas atlikšanu un elektroniski nosūta personas ģimenes ārsta praksei vai pēc pieprasījuma izsniedz personai.

Līdzpieteicēji nav norādījuši, ka attiecībā uz viņiem būtu sniegts kāds atzinums par vakcinācijas atlikšanu vai ieteikumu to neveikt. Paša pieteicēja apsvērums, ka tāpēc, ka viņam jālieto medikamenti trombožu profilaksei, vakcinācija nebūtu ieteicama, nav ārstniecības personu apstiprināts. Vienlaikus tiesa neapšauba līdzpieteicēju tiesības brīvi izvēlēties, kādus medikamentus lietot, taču ārkārtējās situācijas apstākļos arī līzpieteicēju kā pašvaldības darbinieku rīcībai būtu jābūt vērstai uz sabiedrības kopējo ieguvumu.

Tiesa uzskata, ka tas, ka līdzpieteicējiem bija jāievēro prasība vakcinēties pretēji savai vēlmei nevakcinēties, radīja lielāku labumu gan veselības nozarei, gan sabiedrībai kopumā, jo tas ārkārtējās situācijas laikā bija veids, kā samazināt vēl plašāku un ilgāku Covid-19 infekcijas izplatību.

[11] Līdzpieteicēji norādījuši, ka viedoklis, ka masveida potēšana pret Covid-19 radīs kolektīvu sabiedrības imunizāciju, tiek kritizēts un atzīts par nepamatotu medicīnas akadēmiskajā vidē un pētījumos. Tāpat līdzpieteicēji ir atsaukušies uz dažādiem interneta vietnēs pieejamiem avotiem, pamatojot savus apgalvojumus, ka vakcinācija nav efektīva un ir pat kaitīga.

Pasaulē dažādu cilvēku grupas pauž daudz un atšķirīgus viedokļus par Covid-19 un vakcināciju, tāpat sastopamas arī dažādas sazvērestības teorijas, taču tiesa uzticas Veselības ministrijas, kā arī Slimību profilakses un kontroles centra apkopotajai informācijai, jo šīs institūcijas balstās uz starptautiski atzītiem pētījumiem, sadarbojoties ar citu valstu kompetentajām iestādēm.

[12] Tāpat tiesa nevar piekrist līdzpieteicēju norādītajam, ka ar Rīkojumu tieši būtu pārkāpta Konvencija par cilvēktiesību un cieņas aizsardzību bioloģijā un medicīnā – Konvencija par cilvēktiesībām un biomedicīnu, jo vakcinācija netiek veikta bez personas piekrišanas.

Līdzpieteicēji atsaukušies arī uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 14. jūnijs regulu Nr. 2021/953 par sadarbspējīgu Covid-19 vakcinācijas, testa un pārslimošanas sertifikātu (ES digitālais Covid sertifikāts) izdošanas, verifikācijas un akceptēšanas satvaru nolūkā atvieglot brīvu pārvietošanos Covid-19 pandēmijas laikā, taču minētā regula ir attiecināma uz personu pārvietošanos un tā neierobežo valstu tiesības nacionālā līmenī lemt par pasākumiem infekcijas izplatības ierobežošanai.

[13] Ņemot vērā iepriekš konstatēto un secināto, tiesai nav pamata atzīt, ka Rīkojuma 5.3. apakšpunkts attiecībā uz līdzpieteicējiem būtu bijis prettiesisks.

[14] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 92. pantu ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai nemantisko kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Tā kā tiesa nekonstatēja Rīkojuma 5.3. apakšpunkta prettiesiskumu attiecībā uz līdzpieteicējiem, nav pamata lemt arī par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251., 289.-291. pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. D/ un /pers. E/ pieteikumu par Ministru kabineta 2021. gada 9. oktobra rīkojuma Nr. 720 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" 5.3. apakšpunkta atzīšanu par prettiesisku attiecībā uz /pers. D/ un /pers. E/ un pienākuma uzlikšanu Ministru kabinetam atlīdzināt mantiskos zaudējumus /pers. D/ 4704,21 *euro* un /pers. E/ 5143,32 *euro*.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu namā.

Spriedums sastādīts 2022. gada 31. maijā.

Tiesnese K. Brokane